

DKSiW-M-093-10/2016

Warszawa, dnia 23 listopada 2016 r.

Egz. Nr 1

Komendant Wojewódzki Policji

zs. w Radomiu

insp. Tomasz Michułka

SPRAWOZDANIE

z kontroli zrealizowanej w trybie uproszczonym na temat: *Uruchomienie systemu Child Alert w związku ze złożonym w dniu 24 listopada 2015 r. w KMP w Radomiu zawiadomieniem o uprowadzeniu małoletniego Fabiana Nadolskiego*, przeprowadzonej w terminie od 27 do 28 października 2016 r. w Komendzie Wojewódzkiej Policji z siedzibą w Radomiu przy ul.11-go Listopada 37/59¹.

Kontrola została zarządzona przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji poza planem kontroli MSWiA na rok 2016.

Czynności kontrolne zostały przeprowadzone na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej², przez zespół kontrolerów MSWiA w składzie:

- Krzysztof Nowak, radca ministra w Departamencie Kontroli, Skarg i Wniosków MSWiA, upoważnienie nr 134/2016 z 27 października 2016 r. - kierownik zespołu kontrolerów;
- Aneta Witkowska, główny specjalista w Departamencie Kontroli Skarg i Wniosków, upoważnienie nr 135/2016 z 27 października 2016 r. - członek zespołu kontrolerów.

Zakres kontroli dotyczył realizacji działań podejmowanych w związku z uzyskaniem informacji stanowiącej podstawę uruchomienia systemu Child Alert.

Kontrolą objęto 24 listopada 2015 r., tj. dzień uruchomienia systemu Child Alert w związku z zawiadomieniem o uprowadzeniu małoletniego Fabiana Nadolskiego złożonym w tym dniu w Komendzie Miejskiej Policji w Radomiu³.

Celem kontroli była ocena, czy podjęte działania oraz uzyskane informacje w następstwie złożonego w dniu 24 listopada 2015 r. w KMP w Radomiu zawiadomienia o uprowadzeniu małoletniego Fabiana Nadolskiego, uzasadniały uruchomienie systemu Child Alert.

Oceny działalności jednostki kontrolowanej dokonano na podstawie ustalonego stanu faktycznego, przy zastosowaniu kryteriów kontroli, takich jak: legalność, celowość oraz rzetelność.

¹ Zwanej dalej KWP.

² Dz. U. Nr 185, poz. 1092, zwanej dalej ustawą o kontroli w administracji rządowej.

³ Zwanej dalej KMP.

W okresie objętym kontrolą kierownikiem kontrolowanej jednostki był insp. Rafał Korczak.

I. Ocena ustalonego stanu faktycznego

Na podstawie zebranych w toku kontroli dowodów, **pozytywnie pomimo nieprawidłowości**⁴ oceniono działania podejmowane przez kontrolowany podmiot w związku ze złożonym 24 listopada 2015 r. w KMP w Radomiu zawiadomieniem o uprowadzeniu małoletniego Fabiana Nadolskiego, a polegające na prowadzeniu i koordynowaniu działań poszukiwawczych, w tym wnioskowaniu o uruchomienie systemu Child Alert, tj. systemu wsparcia poszukiwań uprowadzonych i zaginionych osób małoletnich, mający na celu natychmiastowe poinformowanie jak największej liczby osób o prowadzonych przez Policję poszukiwaniach osoby małoletniej za pośrednictwem mediów interaktywnych oraz środków masowego przekazu, w szczególności: telewizji, Internetu, radia, tablic reklamowych.

Ustalone przez funkcjonariuszy Policji okoliczności zaistniałego zdarzenia z uwagi na jego przebieg oraz charakter (czyn noszący znamiona przestępstwa) w pełni **uzasadniały konieczność uruchomienia systemu Child Alert**. Z uwagi na pozbawienie wolności oraz obawę zagrożenia zdrowia i życia osoby małoletniej, nie stwierdzono również przesłanek warunkujących możliwość wcześniejszego zakończenia Child Alertu.

Pomimo pozytywnej oceny w zakresie zasadności wszczęcia i prowadzenia czynności poszukiwawczych, w tym wnioskowania o uruchomienie systemu Child Alert stwierdzono, że w kontrolowanym okresie koordynacja działań w KWP nie była właściwa. W wyniku tego nie dostrzeżono błędów w procedurze uruchomienia systemu określonej w zarządzeniu nr 124 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 czerwca 2012 r. w *sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz szczątków ludzkich*⁵. Zgodnie z jego postanowieniami uruchomienie systemu Child Alert następuje na wniosek kierownika jednostki Policji prowadzącej poszukiwania osoby zaginionej po uprzednim przyjęciu zawiadomienia o zaginięciu osoby i jego rejestracji w Krajowym Systemie Informacyjnym Policji⁶ (§ 5 ust. 1 i 2, § 15b ust. 1). W kontrolowanym przypadku Child Alert uruchomiono przed zarejestrowaniem zawiadomienia o zaginięciu osoby w KSIP, a wniosek o jego uruchomienie został zatwierdzony przez kierownika komórki organizacyjnej jednostki, która nie prowadziła poszukiwań, lecz je jedynie wspierała.

II. Opis stanu prawnego i ustalonego stanu faktycznego

1) Stan prawny

Metody i formy wykonywania przez Policję zadań związanych z prowadzeniem poszukiwań osoby zaginionej oraz metodyka działań w przypadku uprowadzenia osoby zostały szczegółowo uregulowane w zarządzeniu nr 124 oraz w przepisach niejawnych (niepublikowanych).

Zgodnie z zarządzeniem nr 124 Policja podejmuje poszukiwanie osoby zaginionej niezwłocznie po otrzymaniu informacji o jej zaginięciu. Zawiadomienie o zaginięciu przyjmuje się od osoby uprawnionej bezpośrednio po otrzymaniu takiej informacji. Osobą uprawnioną do złożenia zawiadomienia jest m.in. członek rodziny, opiekun prawny lub przedstawiciel ustawowy osoby zaginionej. W przypadku

⁴ W kontroli przyjęto następującą skalę ocen: pozytywną, pozytywną pomimo nieprawidłowości oraz negatywną.

⁵ Dz. Urz. KGP z 2012 r., poz. 29, z późn. zm. Zwane dalej zarządzeniem nr 124.

⁶ Zwany dalej KSIP.

otrzymania informacji o zaginięciu osoby drogą telefoniczną, mailową lub pocztową należy niezwłocznie skontaktować się ze zgłaszającym w celu przyjęcia od niego zawiadomienia o zaginięciu osoby. Przyjmując zawiadomienie o zaginięciu osoby należy ustalić w szczególności: dane personalne osoby zaginionej, cechy jej wyglądu, ubiór, miejsce i okoliczności zaginięcia, prawdopodobną przyczynę zaginięcia oraz kryteria umożliwiające uruchomienie systemu Child Alert, jeśli w danej sprawie może być on uruchomiony.

Policjant sporządzający zawiadomienie o zaginięciu osoby, po dokonaniu analizy i oceny podanych w nim faktów i okoliczności, określa kategorię osoby zaginionej w przyjętej trójstopniowej skali, przy czym kategoria I ma charakter priorytetowy (zalicza się do niej osobę, która opuściła nagle ostatnie miejsce swojego pobytu w okolicznościach uzasadniających podejrzenie popełnienia na jej szkodę przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności, albo uzasadniających podejrzenie zagrożenia dla jej życia, zdrowia lub wolności). Dyżurny jednostki Policji lub wyznaczony przez niego policjant niezwłocznie po przyjęciu zawiadomienia o zaginięciu osoby rejestruje to zawiadomienie i osobę zaginioną w KSIP oraz sporządza notatkę urzędową zawierającą dodatkowe ustalenia i informacje uzyskane w trakcie przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu osoby. W przypadku, gdy na podstawie uzyskanych informacji zachodzi uzasadnione podejrzenie, że zaginiona osoba małoletnia jest ofiarą przestępstwa związanego z pozbawieniem wolności albo jej życie, zdrowie jest bezpośrednio zagrożone, Policja może uruchomić system Child Alert. Uruchomienie systemu następuje na wniosek kierownika jednostki Policji prowadzącej poszukiwania osoby zaginionej po uprzednim stwierdzeniu zaistnienia kryteriów do jego uruchomienia. Koordynator CPOZ KGP po otrzymaniu z jednostki Policji prowadzącej poszukiwania wniosku o uruchomienie Child Alertu analizuje i potwierdza telefonicznie bądź mailem informacje uzasadniające potrzebę jego wszczęcia, a następnie powiadamia kierownika komórki właściwej do koordynacji poszukiwań i identyfikacji osób Biura Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji lub osobę przez niego wyznaczoną, który podejmuje decyzję o przygotowaniu komunikatu i uruchomieniu Child Alertu.

Zarządzenie nr 124 określa również sposób postępowania na wypadek tzw. porwania rodzicielskiego. Jest to sytuacja, w której jedno z rodziców lub opiekunów posiadających pełną władzę rodzicielską bez woli i wiedzy drugiego z nich pod pretekstem krótkotrwałego pobytu wywozi lub zatrzymuje osobę małoletnią na stałe, pozbawiając tym samym drugiego rodzica lub opiekuna posiadającego pełną władzę rodzicielską możliwości utrzymywania kontaktu z małoletnim w przysługującym mu zgodnie z prawem zakresie. Zawiadomienie o zaginięciu osoby w wyniku tzw. porwania rodzicielskiego przyjmuje się od rodzica zgłaszającego zaginięcie i kwalifikuje do kategorii III, w sytuacji gdy drugi rodzic lub opiekun prawny posiadający pełną władzę rodzicielską bez porozumienia ze zgłaszającym rodzicem zabiera osobę małoletnią, nie informując tego rodzica o jej miejscu pobytu. Nie dokonuje się przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu osoby w wyniku tzw. porwania rodzicielskiego w przypadku gdy możliwe jest zakwalifikowanie zaginięcia osoby do kategorii I lub II albo w sytuacji gdy od właściwego sądu rodzinnego i nieletnich wpłynął do Policji wniosek o ustalenie miejsca pobytu osoby małoletniej. Child Alertu nie stosuje się do tzw. porwań rodzicielskich, z wyłączeniem przypadków w których stwierdzono realne wystąpienie bezpośredniego zagrożenia życia, zdrowia osoby małoletniej.

2) Stan faktyczny

W dniu 24 listopada 2015 r. w godzinach porannych dyżurny KMP powiadomił telefonicznie dyżurnego KWP o zdarzeniu, które miało miejsce około godz. 7.00 na jednym z radomskich osiedli i dotyczyło uprowadzenia małoletniego dziecka przez nieznaną sprawców.

W następstwie czynności służbowych realizowanych przez dyżurnego KWP informacja o zdarzeniu została przekazana kadrze kierowniczej tej jednostki. Następnie sprawa uprowadzenia w całości została przejęta z KMP do dalszego prowadzenia przez Wydział Kryminalny KWP. Za pośrednictwem zastępcy naczelnika Wydziału Kryminalnego KWP w sprawę został zaangażowany Zarząd w Radomiu Centralnego Biura Śledczego Policji⁷. Przejęcie sprawy z KMP do KWP nastąpiło za zgodą Komendanta Wojewódzkiego Policji zs w Radomiu z uwagi na jej skomplikowany charakter oraz obowiązujące w tym zakresie procedury. Utworzono nieformalny zespół w skład którego weszli funkcjonariusze Wydziału Kryminalnego KWP, KMP oraz CBŚP. Koordynatorem poszukiwań został zastępca naczelnika Wydziału Kryminalnego KWP.

Pomiędzy godz. 9.00 a 11.24 w drodze wymiany informacji (jej weryfikacji, analizy i oceny) ustalono, że do uprowadzenia dziecka doszło około godz. 7.00 przez trzech nieznaną sprawców. Po wyrwaniu dziecka z rąk matki sprawcy oddalili się samochodem osobowym w nieznaną stronę. Do zdarzenia doszło po wyjściu matki i dziecka z klatki bloku, w którym mieszkali. W sprawę uprowadzenia dziecka mógł być zamieszany ojciec dziecka. Ta informacja nie została jednak w sposób wiarygodny potwierdzona. Posiadane do godz. 11.24 informacje w sposób niebudzący wątpliwości wskazywały na możliwość wystąpienia bezpośredniego zagrożenia zdrowia lub życia osoby uprowadzonej. Biorąc to pod uwagę, zastępca naczelnika Wydziału Kryminalnego oraz naczelnik Zarządu w Radomiu CBŚP podjęli decyzję o rozpoczęciu uruchomienia systemu Child Alert. W tym zakresie przeprowadzono niezbędną konsultację z naczelnikiem Wydziału Poszukiwań i Identyfikacji Osób Komendy Głównej Policji, który poprosił o przesłanie stosowanego wniosku o wszczęcie Child Alertu wraz ze zgodą opiekuna prawnego dziecka na rozpowszechnienie komunikatu o zaginionej osobie małoletniej. Pomiędzy godz. 11.59 a 12.03 doszło do faktycznego uruchomienia systemu Child Alert. Przygotowany komunikat został przesłany do mediów - partnerów Child Alertu - w celu poinformowania jak największej liczby osób o prowadzonych przez Policję poszukiwaniach uprowadzonej osoby małoletniej.

(Dowód: akta kontroli, str.9-14, 35-36, 43-46)

Po uruchomieniu systemu do Centrum Poszukiwań Osób Zaginionych Komendy Głównej Policji⁸ na nr alarmowy 995 zadzwoniło kilkaset osób. Duża część przekazanych informacji okazała się bardzo ważna i pomocna w prowadzeniu czynności poszukiwawczych. Uzyskane informacje pozwoliły na odtworzenie prawdopodobnego przebiegu zdarzeń oraz ukierunkowanie dalszych czynności poszukiwawczych, w tym zidentyfikowanie potencjalnych sprawców uprowadzenia osoby małoletniej. W ciągu 12 godzin (czas na jaki uruchomiono Child Alert) ustalono, że dziecko zostało uprowadzone przez trzech nieznaną mężczyzn. Jeden z mężczyzn budową ciała przypominał ojca dziecka. Sprawcy z miejsca zdarzenia oddalili się samochodem typu VAN o początkowych nr rejestracyjnych EL, w którym znajdował się kolejny mężczyzna – kierowca. W uprowadzeniu poza (rzekomym) ojcem dziecka mogła brać udział organizacja *Dzielny Tata*, z którą ojciec dziecka utrzymywał stały kontakt. Potwierdzeniem wskazanych faktów miał być m.in. telefon ojca uprowadzonego dziecka do radia RMF FM oraz przesłane do CPOZ KGP oświadczenie adresowane do Prezesa Sądu Okręgowego w Radomiu, Prokuratury

⁷ Zwane dalej – CBŚP.

⁸ Zwane dalej CPOZ KGP.

Okręgowej w Radomiu oraz KWP. Zarówno w rozmowie z redaktorem radia RMF FM, jak i w złożonym oświadczeniu ojciec dziecka informował, że dziecko przebywa wraz z nim i jest bezpieczne. Nie chciał jednak wskazać miejsca ich pobytu.

(Dowód: akta kontroli, str. 32-33, 37-39)

Z uwagi na to, że ojciec dziecka (będący nadal potencjalnym sprawcą uprowadzenia) nie wskazał miejsca swojego pobytu, jak również nie zgłosił się do najbliższej jednostki Policji, potwierdzając tym samym, że dziecko jest zdrowe i nie zagraża mu żadne niebezpieczeństwo, czynności poszukiwawcze oraz system Child Alert nie mogły zostać zakończone. Należy zauważyć, że zgodnie z zarządzeniem nr 124 zakończenie poszukiwania osoby zaginionej następuje jeśli m.in. ustalono miejsce pobytu osoby zaginionej lub powróciła ona do miejsca pobytu albo odnaleziono osobę zaginioną lub jej zwłoki, przy czym przez odnalezienie osoby należy rozumieć nawiązanie z nią bezpośredniego osobistego kontaktu przez policjanta lub funkcjonariusza innych służb, a w przypadku odnalezienia osoby zaginionej za granicą nawiązanie z nią bezpośredniego osobistego kontaktu przez pracownika właściwego przedstawicielstwa dyplomatycznego RP lub uzyskania od zagranicznych władz informacji o odnalezieniu osoby.

(Dowód: akta kontroli, str. 11-13, 52-54)

Biorąc powyższe pod uwagę, należy stwierdzić, że posiadane przez zastępcę naczelnika Wydziału Kryminalnego KWP informacje dotyczące popełnionego 24 listopada 2015 r. przestępstwa uprowadzenia osoby małoletniej, uzasadniały **konieczność oraz celowość podejmowanych przez niego decyzji**. Posiadane wówczas informacje dawały podstawę do uruchomienia systemu Child Alert. Dodatkowo należy zauważyć, że pozyskane przez Policję informacje o okolicznościach porwania dziecka nie dawały podstaw do zakwalifikowania tego zdarzenia jako tzw. porwanie rodzicielskie.

Niezależnie od powyższego należy zauważyć, że w sprawie popełniono kilka błędów formalnych, których przy właściwym sposobie sprawowania nadzoru można było uniknąć. Błędy polegały na tym, że wniosek o wszczęcie systemu Child Alert został zatwierdzony przez kierownika komórki wspomagającej poszukiwania⁹, a nie przez kierownika jednostki prowadzącej poszukiwania oraz na uruchomieniu systemu przed formalnym zarejestrowaniem w KSIP zawiadomienia o zaginięciu osoby zakwalifikowanej do I kategorii osób zaginionych.

Pomimo, że osobą wnioskującą o uruchomienie systemu Child Alert nie była osoba umocowana do podpisania wniosku w badanej sprawie, a samo uruchomienie nastąpiło przed formalnym zarejestrowaniem w KSIP zawiadomienia o zaginięciu osoby, nie doszło do nieprawidłowości, które mogłyby lub spowodowałyby jakiegokolwiek negatywne skutki. Jak ustalono, w sprawie nie zachodziły przesłanki negatywne, które wykluczałyby możliwość uruchomienia systemu, a popełnione błędy były częściowo usprawiedliwione zaistniałą sytuacją (dynamizm działania, stres i presja czasu, wnioskowanie po raz pierwszy o uruchomienie systemu Child Alert).

Popełnione błędy wskazują, że zastępca naczelnika Wydziału Kryminalnego KWP¹⁰ nie zapewnił właściwej koordynacji działań, co uznano za **nieprawidłowość**. Rodzaj zaistniałego zdarzenia, w tym towarzyszące mu okoliczności, a w szczególności wiek dziecka oraz presja czasu spowodowały, że na początkowym etapie prowadzenia sprawy skupiono się głównie na jej meritum (co bez wątpienia było działaniem właściwym i pożądanym), pomijając jednocześnie towarzyszące jej kwestie formalne wynikające z zarządzenia nr 124. Zrealizowanie w pierwszej kolejności czynności procesowej, tj. przyjęcie od matki uprowadzonego dziecka zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa spowodowało,

⁹ Naczelnik Zarządu w Radomiu Centralnego Biura Śledczego Policji.

¹⁰ W dniu 24 listopada 2015 r. zastępcą naczelnika Wydziału Kryminalnego KWP był nadkom. Robert Hodio.

że zawiadomienie o zaginięciu osoby, nadanie jej właściwej kategorii osoby zaginionej oraz zarejestrowanie sprawy w KSIP odbyło się dopiero po przyjęciu zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa i po formalnym uruchomieniu systemu Child Alert.

(Dowód: akta kontroli, str.15-25,49-51)

III. Zalecenia

W celu wyeliminowania opisanej nieprawidłowości wnoszę o:

- 1) zobligowanie podległych funkcjonariuszy do przestrzegania przepisów zarządzenia nr 124;
- 2) wypracowanie właściwych mechanizmów koordynacji działań gwarantujących w przyszłości prawidłowy sposób działania.

* * *

Stosownie do postanowień art. 52 ust. 5 ustawy *o kontroli w administracji rządowej*, w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania sprawozdania, kierownikowi jednostki kontrolowanej służy prawo przedstawienia do niego stanowiska. Powyższe nie wstrzymuje realizacji wniosków i ustaleń kontroli.

Jednocześnie zobowiązuję Pana Komendanta do poinformowania, w terminie do 15 grudnia 2016 r., o sposobie wykonania zaleceń oraz o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia.

Mariusz Błaszczak

Wykonano w 2 egz.:

1. Egz. Nr 1 – Komendant Wojewódzki Policji zs. w Radomiu.
2. Egz. Nr 2 – aa.